

บทที่ 5

นโยบายของประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการพัฒนาพื้นที่ฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานคร

1. นโยบายการพัฒนาพื้นที่ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ¹

ในการดำเนินการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (2520-2524) รัฐบาลยังคงยึดนโยบายการกระจายความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาคภายใต้มาตรการพัฒนา "ศูนย์กลางความเจริญ" เป็นหลักเหมือนเช่นที่ได้ดำเนินการมาแล้วในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสังคม การกระจายรายได้ การกำหนดศูนย์กลางความเจริญและพื้นที่เฉพาะเป็นเป้าหมายการพัฒนา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ดังกล่าวได้เริ่มขึ้นอย่างจริงจังในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5

ผลการพัฒนาภายใต้มาตรการ "ศูนย์กลางความเจริญ" ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3-4 มีผลกระทบต่อเขตชนบทเพียงเล็กน้อย และไม่มีผลกระทบต่ออัตราการย้ายถิ่นของประชากรเข้าสู่กรุงเทพมหานครและในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับนโยบายการกระจายความเจริญสืบเนื่องต่อจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 โดยกำหนดเมืองศูนย์กลางในภูมิภาคขึ้น มุ่งเน้นการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลไปสู่ภูมิภาค และส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกให้เป็น "แหล่งอุตสาหกรรมพื้นฐาน"

แนวทางการดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ได้ระบุแผนงานส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัด การปรับปรุงระบบการจราจรและขนส่งในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งการกระจายการจ้างงานและโครงการลงทุนหลายโครงการไว้ในแผนพัฒนาฯ

ในส่วนกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้มีการดำเนินงาน ภายใต้นโยบายการพัฒนากองกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ซึ่งครอบคลุมประเด็น ดังนี้

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี, ข้อเสนอการพัฒนากองกรุงเทพมหานครและปริมณฑล : แนวทางการพัฒนาหลักและแผนงานการลงทุนในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (2530-2534), 2529. หน้า 25

ก. ส่งเสริมเมืองศูนย์กลางอันดับรอง ทบพน และปรับปรุงผังเค้าโครงกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (BMR Structure Plan) ในรายละเอียด สนับสนุนการออกกฎหมายควบคุมอาคารก่อสร้างในบริเวณพื้นที่สีเขียว และจำกัดการลงทุนกิจกรรมบริการพื้นฐานในที่ซึ่งไม่สอดคล้องกับนโยบายการกระจายความเจริญ

ข. สนับสนุนโครงข่ายบริการพื้นฐานและบริการสังคมที่จำเป็น อาทิ การก่อสร้างทางด่วน ถนน สะพาน สถานีขนส่งสินค้าชานเมือง ดำเนินการระบบขนส่งมวลชนสัมปทาน ป้องกันน้ำท่วม ปรับปรุงชุมชนแออัดและแหล่งเสื่อมโทรมในเมือง วางโครงข่ายการระบายน้ำและกำจัดน้ำเสีย ปรับปรุงระบบประปาและปรับอัตราค่าใช้น้ำ และส่งเสริมการบริหารการเงินการคลังให้เลี้ยงตัวเองได้

ค. ปรับปรุงฐานะการคลังท้องถิ่น รวมทั้งการจัดเตรียมแผนที่ภาษี และทะเบียนภาษีในกรุงเทพมหานครและเทศบาลเมืองในจังหวัดปริมณฑล

2. แผนงานและโครงการพัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534)

แผนงานและโครงการพัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑลนั้น มีทั้งหมด 4 ด้านด้วยกัน คือ

1. แผนงานด้านการจราจรและขนส่ง
2. แผนงานจัดบริการน้ำประปา
3. แผนงานป้องกันน้ำท่วม
4. แผนงานที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงชุมชนแออัด

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา คือ

1. แผนงานด้านการจราจรและขนส่ง

ในเขตพื้นที่รอบนอกในจังหวัดปริมณฑล มีปัญหาที่แตกต่างจากเขตชั้นในมาก การจัดระบบการจราจรและขนส่งสามารถรองรับปริมาณการจราจรได้อย่างเพียงพอ โครงข่ายถนนปัจจุบันยังอยู่ในขั้นดำเนินการ และสามารถปรับปรุงได้หลายทาง จึงควรได้รับการพัฒนาปรับปรุงด้านต่าง ๆ ดังนี้

- การก่อสร้างถนนเชื่อมโยงส่วนที่ขาดตอน และถนนขึ้นน้ำการพัฒนาตามที่เสนอไว้ ได้แก่ ถนนเชื่อมโยงส่วนที่ขาดตอน (Missing Links) เส้นทาง 914 (บางกอกน้อย-นนทบุรี บริเวณถนนวงแหวนรอบนอก)

- การก่อสร้างถนนสายรองและถนนซอย เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา และปรับปรุง ซ่อมแซมผิวจราจรเก่าที่ชำรุดเสียหาย

2. แผนงานจัดบริการน้ำประปา

ในเขตพื้นที่ศึกษา ไม่มีการกำหนดลงในแผนงานด้านนี้

3. แผนงานป้องกันน้ำท่วม

จากโครงการป้องกันน้ำท่วมหลาย ๆ โครงการของแผนการลงทุน มีเพียง 2 โครงการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา คือ

- โครงการผันน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก เป็นโครงการชุดคลองขนาดใหญ่ (ผันน้ำได้ 500 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที) เพื่อผันน้ำจากแม่น้ำใกล้ปากเกร็ดลงสู่ทะเลใกล้จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชียเป็นผู้ทำการศึกษาและทำการทบทวนโดยความช่วยเหลือทางวิชาการจากรัฐบาลออสเตรเลีย โครงการนี้จึงเป็นเพียงการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการเท่านั้น

- โครงการป้องกันน้ำท่วมและระบายน้ำฝั่งตะวันตก ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ ในการเตรียมแผนงานหลักเพื่อการป้องกันน้ำท่วมของพื้นที่ฝั่งตะวันตก ครอบคลุมพื้นที่รอบนอกของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 443 ตารางกิโลเมตร

4. แผนงานที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงชุมชนแออัด

ในเขตพื้นที่ศึกษา ไม่มีการกำหนดลงในแผนงานด้านนี้

3. ผังเค้าโครงการกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

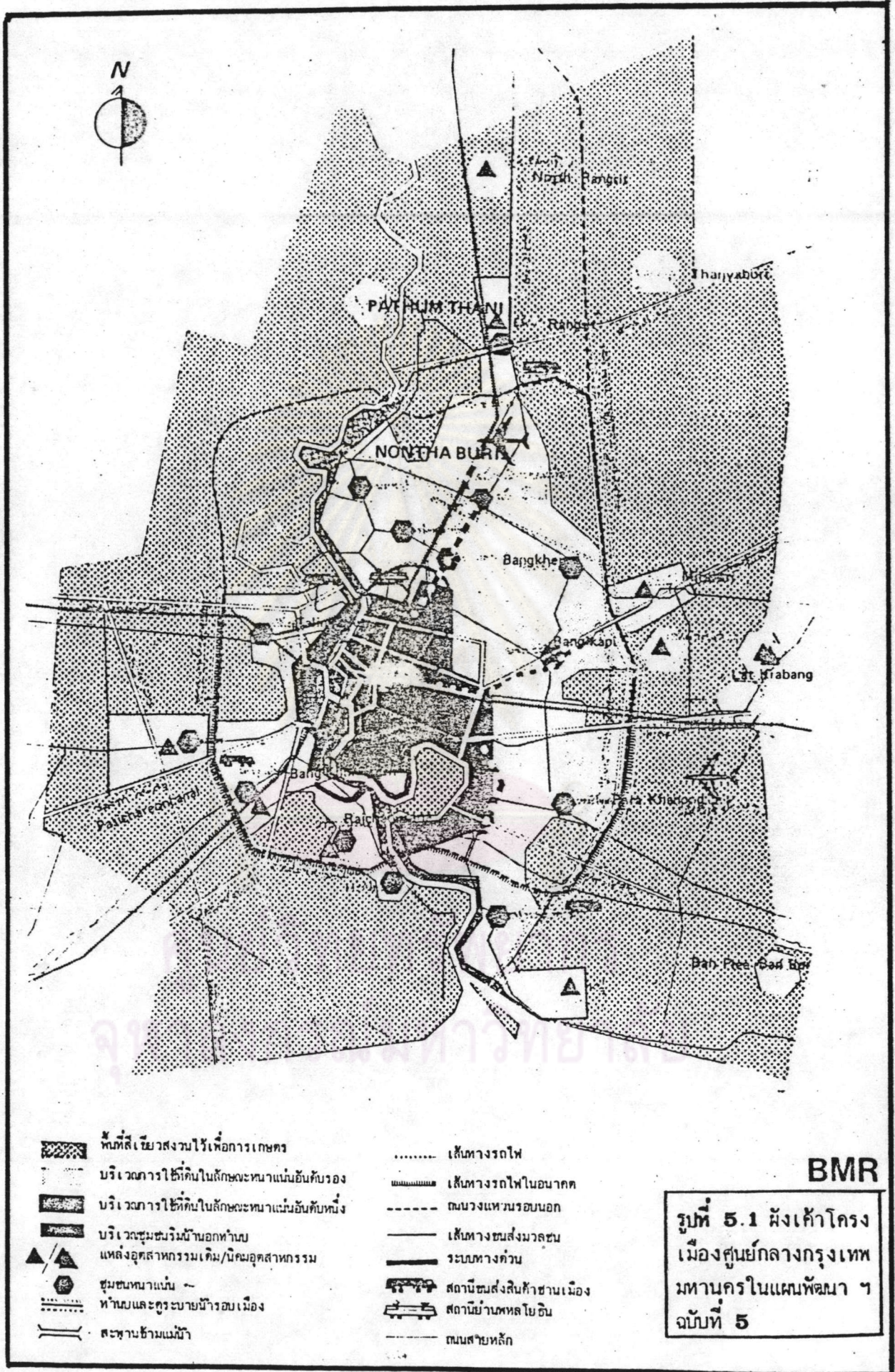
ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (2525-2529) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้วางแนวทางผังเค้าโครงการกรุงเทพมหานครและปริมณฑลขึ้น กำหนดนโยบายมาตรการพัฒนาและมุ่งเน้นการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค และชลอการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมาตรการควบคุมการใช้ที่ดินและกฎหมายควบคุมอาคาร

ผังเค้าโครงการกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาชุมชนศูนย์กลางแบบหลายศูนย์ ขอบข่ายผังเค้าโครงการครอบคลุมประเด็นสำคัญด้านการใช้ที่ดิน โครงข่ายบริการพื้นฐาน ได้แก่ ทางหลวง ทางด่วนพิเศษ ระบบป้องกันน้ำท่วม เมืองศูนย์กลางในเขตปริมณฑลและนิคมอุตสาหกรรม

มาตรการพัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีดังนี้

1. ชลอกรุงเทพมหานครให้เป็นเพียงศูนย์กลางการบริหารประเทศ กระจายประชากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่เมืองหลักและเมืองรอง
2. จัดตั้งองค์กรพิเศษและกฎหมายข้อบังคับ เพื่อการบริหารการพัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. ประสานแผนการลงทุน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริการพื้นฐาน) ที่ดำเนินงานในกรุงเทพมหานคร ปรับปรุงระบบการจราจรและขนส่ง และแผนงานป้องกันน้ำท่วมให้สอดคล้องกับผังเค้าโครงการกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
4. จัดบริการสังคมให้แก่ผู้ยากจนในเขตเมือง โดยให้ความสำคัญต่อการจัดหาที่อยู่อาศัย การปรับปรุงชุมชนแออัดและเสื่อมโทรมอื่น ๆ ให้ดีขึ้น

เพื่อตอบสนองผังเค้าโครงการกรุงเทพมหานครและปริมณฑลภายใต้แนวนโยบายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 สำนักผังเมืองได้จัดทำผังภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2526-2527 (รูปที่ 5.1 ตารางที่ 5.1) และมีรายละเอียดมากกว่าเค้าโครงการกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผังดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติในหลักการ โดยคณะกรรมการประสานผังกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กระทรวงมหาดไทย เมื่อปลายปี พ.ศ. 2527 เรียบร้อยแล้ว แม้ว่าผังภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจะมีได้จัดเตรียมกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการใช้ที่ดินไว้

BMR

รูปที่ 5.1 หังเค้าโครง
เมืองศูนย์กลางกรุงเทพ
มหานครในแผนพัฒนา ฯ
ฉบับที่ 5

ตารางที่ 5.1 ผังภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล : สรุปบทบาทและหน้าที่ชุมชน การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นเมือง และประชากรตามเป้าหมาย, สำนักผังเมือง

ศูนย์กลาง	บทบาทและหน้าที่หลัก	พื้นที่ (กว.)		การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นเมือง (กว.)			ประชากรตามเป้าหมาย (พันคน)		
		พื้นที่สาธารณูปโภคและโทรคมนาคม	พื้นที่เหมาะสม	2524	2534	2544	2524	2534	2544
เมืองหลวง กรุงเทพมหานคร		1,568.737	750.00	345.00	510.00	610.00	5,243	6,296	7,613
เมืองหลักในภาคกลางหลวง									
1. สมุทรปราการ *	พาณิชย์และบริการ	7.332	50.00	10.00	13.00	16.00	49	95	150
2. พระประแดง	อุตสาหกรรม	40.612	36.00	18.00	21.00	32.00	146	200	300
3. คลองหลวง	พาณิชย์และบริการ	5.0	23.00	7.00	14.00	22.00	53	130	270
4. เมืองใหม่บางพลี **	ที่อยู่อาศัย	1/	3.00	9.00	9.00	9.00	-	50	130
5. นนทบุรี *	ที่อยู่อาศัย	2.50	65.00	17.00	21.00	32.00	138	200	300
6. ปากเกร็ด	อุตสาหกรรม	34.54	34.50	12.00	21.00	32.00	43	130	300
7. พระชวลัยชัย	พาณิชย์และบริการ	20.14	20.00	5.00	8.00	14.00	23	55	123
8. นครปฐม *	พาณิชย์และบริการ	5.204	37.00	13.00	15.00	18.00	46.3	88.3	142.1
9. กำแพงแสน	อุตสาหกรรม	3.00	29.00	3.00	5.00	11.00	8	30	100
10. สมุทรสาคร *	อุตสาหกรรมและการเกษตร	5.93	14.00	5.00	8.00	11.00	48	70	100
11. ชีวมัย	อุตสาหกรรม	13.53	25.00	4.00	7.00	11.00	11	35	100
เมืองรองในภาคกลางหลวง									
12. บางปู	อุตสาหกรรม	63.00	46.00	10.00	13.00	15.00	39	50	70
13. บางบัวทอง	พาณิชย์และบริการ	3.50	48.00	3.00	6.00	14.00	8	20	50
14. บางมั่ง	ที่อยู่อาศัย	1.67	19.00	1.00	3.00	7.00	7	20	50
15. ปทุมธานี *	ที่อยู่อาศัย	7.10	42.00	6.00	7.00	10.00	11	23.9	45.7
16. คลองหลวง	อุตสาหกรรม	105.94	43.00	6.00	11.00	14.00	23	50	70
17. ัญบุรี	บริการทางการเกษตร	30.14	13.00	6.00	8.00	10.00	16	30	50
18. บึงนคร **	อุตสาหกรรม	2/	16.00	3.00	8.00	8.00	5	22	80
19. บางขันธุ์ **	การศึกษา	2/	15.00	2.00	5.00	11.00	2	10	35
20. ชีวมัยใหญ่	อุตสาหกรรม	12.00	50.00	5.00	6.00	10.00	7	20	50
21. สามพราน	บริการทางการเกษตร	18.15	36.00	3.00	6.00	10.00	15	30	50
22. นครชัยศรี	ที่อยู่อาศัย	3.00	13.50	1.50	4.00	10.00	8	20	50
23. คอมนายหอม	3/	4.64	11.00	1.00	4.00	6.00	7	12	20
24. บางเลน *	อุตสาหกรรมและการเกษตร	6.50	25.00	2.00	7.00	12.00	6	15	30
25. ศาสดา **	การศึกษา	1/	13.00	5.00	7.00	13.00	2	20	50
26. กระทุ่มแบน	พาณิชย์และบริการ	2.175	9.00	3.00	5.00	8.00	12	25	50
27. บ้านแพ้ว	บริการทางการเกษตร	0.76	8.00	2.00	4.00	6.00	3	13	50
เมืองขนาดเล็ก									
28. บางพลี	3/	3.00	49.00	5.00	8.00	11.00	16	24	33
29. บางบ่อ	3/	2.50	10.00	3.00	3.00	3.00	6	7.4	9.1
30. คลองสาม	3/	4.50	4.50	4.00	4.50	4.50	17	20	24
31. คลองสวน	3/	3.50	3.50	1.00	1.00	1.00	2	2.5	3
32. รัชชค	3/	3.50	15.00	1.00	3.00	4.00	8	10	12
33. บางกรวย	3/	1.52	15.00	1.50	8.00	15.00	13	25	50
34. ราษฎร์นิยม	3/	1.20	11.00	1.00	1.00	1.00	1	1.4	1.8
35. บางเขย	3/	7.29	7.30	1.50	2.80	3.20	7	8.3	9.7
36. ระแหง	3/	18.22	10.00	2.00	2.00	2.00	5	6	7
37. ศรีนครินทร์	3/	38.46	38.40	3.50	3.80	4.30	10	11.4	13
38. ศาสดา	3/	11.45	11.50	3.00	3.00	3.00	6	7	8
39. ลำไทร	3/	3.64	3.60	1.00	1.80	2.00	5	5.5	6
40. กุ๊ก	3/	12.475	12.50	4.00	4.00	8.30	-	12	25
41. พองเคื่อ	2/	13.78	13.80	1.00	1.00	1.00	1.3	1.5	1.7
42. บางหลวง (ปทุม ร)	2/	3.90	4.00	1.00	1.00	1.00	4	4.1	4.3
43. ไทรงามเคื่อ	อุตสาหกรรมและการเกษตร	9.52	14.00	2.00	3.70	4.30	9	11	13
44. กล้วย	3/	1.08	4.00	1.00	1.00	1.30	2	2.7	3.9
45. บางหลวง (นครปฐม)	2/	3.81	3.80	1.00	1.00	1.00	2	2.6	3
46. บางกระทุ่ม	2/	3.00	3.00	1.00	1.10	1.20	1.2	3	3.6
47. ลำพญา	2/	4.00	4.00	1.00	1.10	1.30	3	3.5	3.8
48. สามง่าม	2/	44.00	10.00	1.00	4.60	6.00	11.0	14	18
49. อรรถศาสตร์	2/	3.40	6.00	1.00	1.20	1.40	5.7	6.7	7.9
50. หลักห้า	2/	96.12	9.00	4.00	9.00	9.00	34	36	38
รวม ปริมณฑล		677.248	1,048.90	204.50	316.20	461.10	498	1,690.1	3,119.6
รวม กทม. และปริมณฑล		2,245.985	1,798.90	549.50	826.20	1,071.10	6,141.3	7,986.1	10,732.6
ประชากรชนบทปริมณฑล		-	-	-	-	-	1,236.3	1,368.2	1,403.2
รวมประชากรทั้งหมดในผัง		-	-	-	-	-	7,377.6	9,354.4	12,135.4

ที่มา : ผังภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล : สำนักผังเมือง, ธันวาคม 2527

* ศูนย์กลางบริหารระดับจังหวัด

** ศูนย์ใหม่

1/ ไม่เป็นเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

2/ พื้นที่รวมอยู่ในเขตสุขาภิบาลของหลวง

3/ เป็นศูนย์กลางที่เกิดขึ้นตามโครงการ

SUPHANBURI

AYUTTHAYA

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง

อิทธิพลของถนนวงแหวนรอบนอกและ
ถนนรัตนาธิเบศร์ ต่อพื้นที่
ฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานคร

แสดง : ผังภาคกรุงเทพมหานครและ
ปริมณฑล

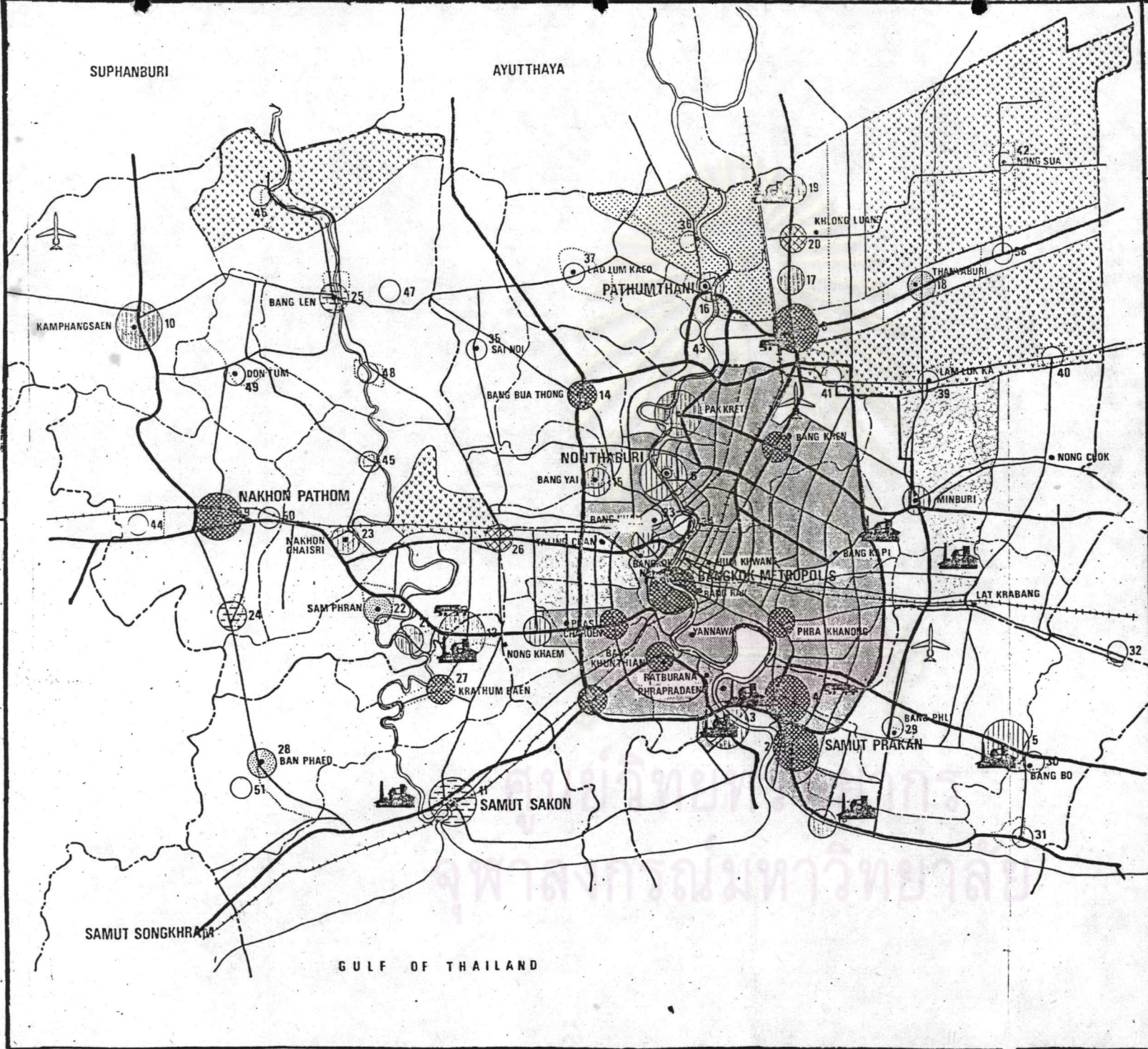
แผนที่ : 5:2

ที่มา : Department of Town & Country Planning

สัญลักษณ์ :

- NATIONAL HIGHWAY
- PROVINCIAL HIGHWAY
- RAILWAY
- URBAN USE
- LAND REFORMATION AREA
- CONSERVED-AREA FOR WATER SUPPLY
- BUILDING CONTROL AREA
- GENERAL AGRICULTURAL USE
- COMMERCIAL & SERVICE CENTER
- MANUFACTURING INDUSTRIAL CENTER
- RESIDENTIAL CENTER
- EDUCATIONAL CENTER
- AGRICULTURAL CENTER
- AGRICULTURAL INDUSTRIAL CENTER
- OTHER SMALL CENTER
- Primary Order Center
- Secondary Order Center
- Low Order Center
- TRUCK TERMINAL
- INDUSTRIAL AREA
- AIRPORT

SAMUT SONGKHRAM

GULF OF THAILAND

รองรับผังภาคก็ตาม แต่ผังภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลก็ถูกนำไปใช้เป็นกรอบนโยบาย เพื่อการจัดทำผังเมือง (General Town Plans) และผังชุมชนสุขาภิบาลต่อไป

บทบาทและหน้าที่ของชุมชน

ในผังภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ออกโดยสำนักผังเมืองเมื่อเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2527 ได้มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของชุมชนต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตพื้นที่ศึกษา (แผนที่ 5.1-5.4 ตารางที่ 5.1) เมื่อพิจารณาพื้นที่ที่อยู่ในบริเวณ 2 ซ้างทางของถนนวงแหวนรอบนอก และถนนรัตนธิเบศร์ซึ่งได้กำหนดเป็นเขตพื้นที่ศึกษานั้น มีชุมชนศูนย์กลางที่อยู่ในพื้นที่ 2 ระดับ คือ

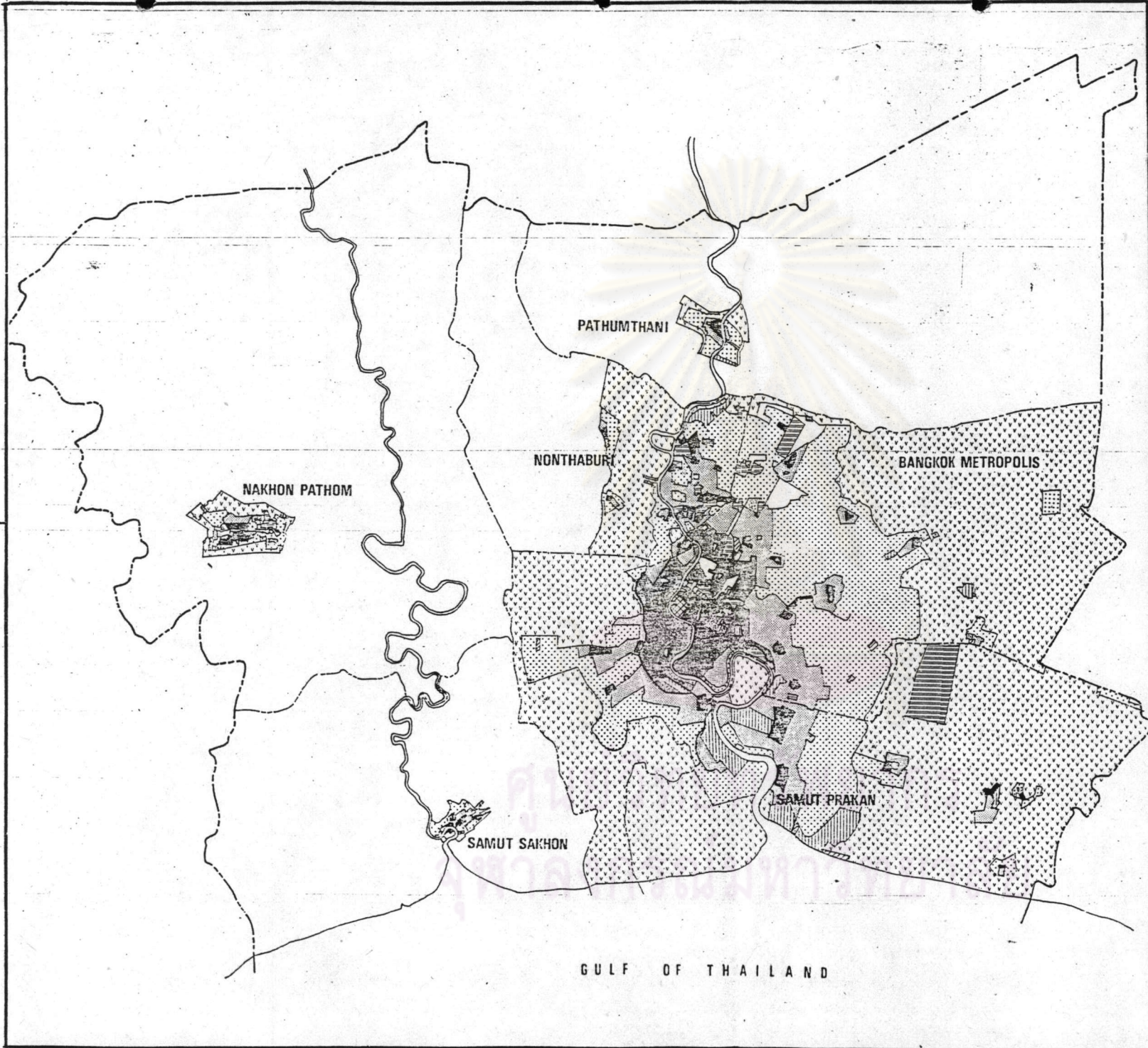
- ศูนย์กลางเมืองรองในภาคนครหลวง ได้แก่ บางบัวทองและบางมั่ว และ
- ศูนย์กลางเมืองขนาดเล็ก ได้แก่ วัดชลอ บางกรวยและราษฎร์นิยม

โดยให้บางบัวทองมีบทบาทและหน้าที่หลักเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและการบริการของชุมชน ให้บางมั่วเป็นย่านที่อยู่อาศัย ส่วนเมืองขนาดเล็กทั้ง 3 ชุมชน ให้เป็นศูนย์กลางที่เกิดขึ้นตามโครงการในอนาคต

4. ผังเมืองรวมเมืองนนทบุรี

ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครและผังเมืองรวมของจังหวัดปริมณฑลได้ถูกจัดทำขึ้นอย่างสอดคล้องกับผังภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สำหรับจุดประสงค์หลักของการจัดวางผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นแนวทางหลักในการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินและวางผังระบบโครงข่ายคมนาคม (แผนที่ 5.3) ด้วยเหตุที่ขบวนการทางผังเมืองมีหลายขั้นตอน การดำเนินงานวางผังมีขบวนการซับซ้อนและใช้เวลามาก จึงไม่อาจประกาศใช้ก่อนสิ้น ปี พ.ศ. 2529 ได้ ทั้งนี้ความก้าวหน้าของผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครอยู่ในระหว่างขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน เพื่อนำมาประกอบการปรับปรุงก่อนดำเนินการประกาศผังต่อไป

ในการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของถนนวงแหวนรอบนอก และถนนรัตนธิเบศร์ต่อพื้นที่ฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานครนั้น เกี่ยวพันกับพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดนนทบุรี ฉะนั้นจึงต้องมีการกล่าวถึงผังเมืองรวมเมืองนนทบุรี ซึ่งมีผลต่อพื้นที่ศึกษาโดยตรง เนื่องจากครอบคลุมพื้นที่จังหวัดนนทบุรีในฝั่งตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ตำบลละหาร ตำบลบางบัวทอง ตำบลลำไผ่ ตำบลพิมลราช ตำบลโสนลอย ตำบลบางรักใหญ่ ของอำเภอบางบัวทอง ตำบลไทรมี้า ตำบลบางรักน้อย ตำบลบางกร่าง ตำบลบางศรีเมือง ตำบลบางไผ่ ของอำเภอเมืองนนทบุรี ตำบลเสาชิง

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง

อิทธิพลของถนนวงแหวนรอบนอกและ
ถนนรัตนวิเบศร์ ต่อพื้นที่
ฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานคร

แสดง : ข้อเสนอผังการใช้ที่ดินของกทม.
และชุมชนเมืองของจังหวัดใน
บริเวณลล

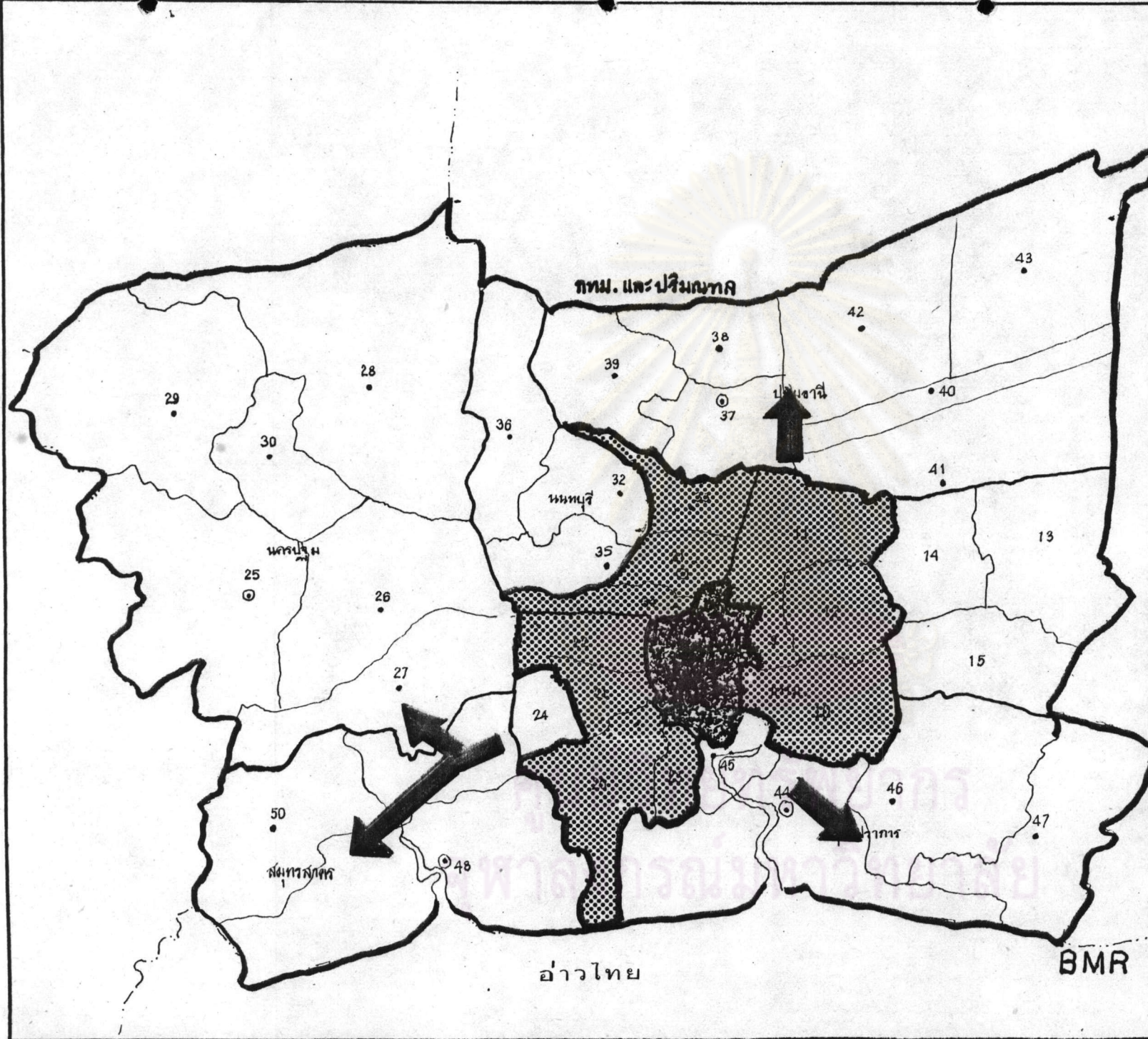
แผนที่ : 5.3

ที่มา : Department of Town & Country Planning

สัญลักษณ์ :

- LOW DENSITY RESIDENTIAL
- MEDIUM DENSITY RESIDENTIAL
- HIGH DENSITY RESIDENTIAL
- RURAL AND AGRICULTURE
- CONSERVED AREA FOR THAI CULTURE
- INDUSTRIAL AND WAREHOUSE
- GOVERNMENT INSTITUTE AND PUBLIC UTILITIES
- RECREATION
- WAREHOUSE
- COMMERCIAL
- EDUCATION
- RELIGIOUS INSTITUTE
- MILITARY LAND USED FOR SECURITY PURPOSE

ชื่อ เขตและอำเภอ

1. เขตพระนคร	26. อ. บางบาล
2. เขตน้อมนราธิวาส	27. อ. สามพราน
3. เขตน้อมนราธิวาส	28. อ. บางแพ
4. เขตน้อมนราธิวาส	29. อ. กำแพงแสน
5. เขตน้อมนราธิวาส	30. อ. นครปฐม
6. เขตน้อมนราธิวาส	31. อ. เมืองนครปฐม
7. เขตน้อมนราธิวาส	32. อ. บางบัวทอง
8. เขตน้อมนราธิวาส	33. อ. บางกรวด
9. เขตน้อมนราธิวาส	34. อ. บางบัวทอง
10. เขตน้อมนราธิวาส	35. อ. บางใหญ่
11. เขตน้อมนราธิวาส	36. อ. ไทรน้อย
12. เขตน้อมนราธิวาส	37. อ. เมืองนครปฐม
13. เขตน้อมนราธิวาส	38. อ. สามโคก
14. เขตน้อมนราธิวาส	39. อ. ลาดหญ้า
15. เขตน้อมนราธิวาส	40. อ. อดุรุ
16. เขตน้อมนราธิวาส	41. อ. ลำลูกกา
17. เขตน้อมนราธิวาส	42. อ. คลองหลวง
18. เขตน้อมนราธิวาส	43. อ. พงษ์สวัสดิ์
19. เขตน้อมนราธิวาส	44. อ. เมืองสมุทรสาคร
20. เขตน้อมนราธิวาส	45. อ. พระประแดง
21. เขตน้อมนราธิวาส	46. อ. บางพลี
22. เขตน้อมนราธิวาส	47. อ. บางบ่อ
23. เขตน้อมนราธิวาส	48. อ. เมืองสมุทรสาคร
24. เขตน้อมนราธิวาส	49. อ. พระสมุทร
25. อ. เมืองนครปฐม	50. อ. บ้านค่าย

แสดง : พื้นที่เพื่อการพัฒนากองทัพ-
มหานครและปริมณฑล

แผนที่ 5.4

สัญลักษณ์

- ศูนย์กลางธุรกิจการค้า
- พื้นที่ชานเมืองที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว
- เขตอุตสาหกรรม
- เขตปริมณฑล

หิน ตำบลบางเลน ตำบลบางม่วง ของอำเภอบางใหญ่ ตำบลบางคูเวียง ตำบลบางขุน ตำบลบางสีทอง ตำบลบางขุนทอง ตำบลบางกรวย ตำบลมหาสวัสดิ์ ตำบลวัดชลอ ตำบลปลายบาง ของอำเภอบางกรวย

เมื่อพิจารณาผังเมืองรวมนนทบุรีที่ได้ติดประกาศให้ประชาชนได้รับรู้ร่างกฎหมายแล้ว มีข้อสังเกตถึงลักษณะสำคัญของผังอยู่ 3 ประการ คือ

1. ให้ความสำคัญกับพื้นที่สีเขียว หรือเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาคเกษตรกรรม เป็นอันดับแรก โดยได้กำหนดให้มีพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรมถึง 60% ของพื้นที่ในเขตผังเมืองรวม โดยมีจุดหนักของพื้นที่สีเขียว คือ ผังตะวันตกของจังหวัด ซึ่งก็กินพื้นที่อยู่ในบริเวณพื้นที่ศึกษาตามวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ซึ่งยังคงบทบาทเป็นส่วนผลไม้และนาข้าว ฯลฯ

2. ตัดถนนใหม่ให้เป็นโครงข่ายใยแมงมุม เนื่องจากพื้นที่ในเขตผังเมืองรวมยังมีปัญหาเกี่ยวกับความเจริญของชุมชน ซึ่งมักจะเกาะอยู่กับถนนสายหลักเป็นพื้นที่เพียง 500 เมตร จากถนนเข้าไป ต่อจากนั้นก็จะเป็นพื้นที่ตายหรือพื้นที่ปิดอยู่หลายผืน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตของเมือง คณะกรรมการจึงกำหนดโครงข่ายคมนาคมชั้นใหม่ โดยจะทำการตัดถนนเป็นข่ายใยแมงมุมในพื้นที่ฝั่งตะวันออกของจังหวัด

ตามนโยบายของการวางผังเมืองรวมนนทบุรีนั้นได้ระบุอย่างแจ่มชัดว่า เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางที่สำคัญระดับชาติ เป็นศูนย์กลางการบริหาร การปกครอง การเศรษฐกิจ และสังคม จึงเป็นที่รวมของกิจกรรมทุกประเภท เป็นสาเหตุให้เมืองขยายอย่างรวดเร็ว และเป็นการเติบโตอย่างขาดระเบียบแบบแผน ก่อให้เกิดปัญหาตามมาในทุกด้านทั้งกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ปัญหาต่าง ๆ นับวันทวีความรุนแรงมากขึ้น แผนพัฒนาฯ จึงมีนโยบายกระจายประชากรและกิจกรรมต่าง ๆ สู่อำเภอโดยรอบเมืองหลวง ดังนั้นจึงมีเป้าหมายในการวางผังเมืองรวมนนทบุรีเอาไว้อย่างแจ่มชัดว่า "เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับประชากรที่จะกระจายตัวมาจากกรุงเทพมหานครและเพื่อส่งเสริมด้านพาณิชย์การ อุตสาหกรรม ขณะเดียวกันก็สงวนพื้นที่เกษตรกรรมเอาไว้ด้วย"

ในการกำหนดการใช้ที่ดินในรูปแบบต่าง ๆ นั้น พื้นที่ฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานครซึ่งอยู่ในเขตผังเมืองรวมได้ถูกกำหนดให้เป็น

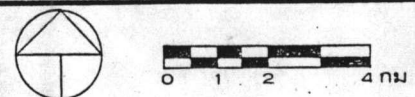
1. ที่ดินประเภทที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 จุดใหญ่ ๆ ที่เป็นที่ตั้งชุมชนระดับอำเภอ ได้แก่ชุมชนสุขาภิบาลบางกรวย สุขาภิบาลวัดชลอในอำเภอบางกรวย ชุมชน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง
อิทธิพลของถนนวงแหวนรอบนอก
และ
ถนนรัตนาธิเบศร์
ต่อ
พื้นที่ฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานคร

แผนที่ 5.5
แสดง แนวเขตผังเมืองรวมเมือง
นนทบุรี

ที่มา: สำนักผังเมือง

สัญลักษณ์
--- แนวเขตผังเมืองรวม

สุขาภิบาลบางม่วงในอำเภอบางใหญ่ และชุมชนเทศบาลบางบัวทองในอำเภอบางบัวทอง และอีกจุด ได้แก่บริเวณสะพานนั่งเกล้าซึ่งข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาไปบรรจบกับถนนวงแหวนรอบนอกในเขตอำเภอบางใหญ่ จะเป็นบริเวณที่เปิดใหม่เนื่องจากการคมนาคมติดต่อกับฝั่งตะวันออกเป็นไปได้อย่างสะดวก สามารถพัฒนาเป็นชุมชนเพื่อรองรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรีได้เป็นอย่างดี

2. ที่ดินชนบทและเกษตรกรรม พื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตอำเภอบางบัวทอง บางใหญ่และบางกรวย ทางฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานคร ซึ่งนอกจากจะเหมาะสำหรับการเป็นบริเวณพื้นที่ที่พักอาศัยเบาบาง ลักษณะพื้นที่ทั้งหมดยังเป็นที่ดินสวน ไร่นา เพราะมีความอุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำลำคลองน้อยใหญ่มากมาย เนื่องจากกรรมกรบริการต่าง ๆ จากกรุงเทพมหานครจึงขยายตัวเข้าสู่จังหวัดนนทบุรีอย่างรวดเร็ว อีกประการหนึ่ง ความต้องการด้านที่อยู่อาศัยของประชากรทั้งกรุงเทพมหานครและเขตวางผังเมืองรวมเมืองนนทบุรีเอง มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นผลให้พื้นที่ทำการเกษตรลดลงเรื่อย ๆ จึงเห็นว่าพื้นที่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาหรือฝั่งตะวันตกของจังหวัดนนทบุรีและกรุงเทพมหานคร สมควรที่จะรักษาไว้ให้เป็นพื้นที่เพื่อเกษตรกรรมให้มากที่สุด

จากนโยบายการพัฒนาพื้นที่ในระดับต่าง ๆ เมื่อพิจารณาประกอบกับสภาพพื้นที่ทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและประชากรในปัจจุบันแล้ว จะเห็นว่าการก่อสร้างถนนหลายสาย เพื่อให้ประสานกับโครงข่ายคมนาคมของผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร การเปิดพื้นที่ฝั่งตะวันตกด้วยถนนสายใหญ่ จึงจะทำให้ความเจริญกระจายตัวออกไปสู่พื้นที่ที่ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่สีเขียวที่จะอนุรักษ์ไว้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งจะมีข้อกำหนดในการห้ามจัดสรรอันเป็นการจำกัดการขยายตัวของธุรกิจที่อยู่อาศัย ในขณะที่ปัจจุบันมีการขยายตัวอย่างมากในเขตผังเมืองรวมเมืองนนทบุรีในฝั่งตะวันตก โดยเฉพาะบริเวณริมถนนรัตนานิเบศร์ตลอดสายและบริเวณริมถนนวงแหวนรอบนอกช่วงแยกรัตนานิเบศร์ถึงแยกทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3215

จากลักษณะการขยายตัวของพื้นที่ เมื่อพิจารณารวมกับข้อกำหนดในผังเมืองรวมแล้วจะเห็นว่า มีความขัดแย้งกันเกี่ยวกับนโยบายและความเป็นจริงในพื้นที่บางส่วนดังที่ได้กล่าวมา ฉะนั้นอาจจะเป็นไปได้ที่จะมีการกำหนดผังเมืองเฉพาะขึ้นมาในพื้นที่ฝั่งตะวันตก โดยเฉพาะบริเวณถนนรัตนานิเบศร์ ที่มีการขยายตัวของชุมชนมากเกินไปที่จะอนุรักษ์เป็นพื้นที่สีเขียว และให้พัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการในเขตผังเมืองเฉพาะ เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า ถนน ฯลฯ ซึ่งในปัจจุบันมีการเร่งดำเนินการให้บริการน้ำประปาและไฟฟ้าในเขตผังเมืองรวมเมืองนนทบุรีในฝั่งตะวันตกโดยเดินท่อประปาและสายไฟฟ้าขนานกับถนนรัตนานิเบศร์ ในขณะเดียวกันก็ต้องทำการพัฒนาหรือซ่อมแซมพื้นผิวถนนเก่า ซึ่งทรุดโทรมมาก ส่วนโครงการก่อสร้างถนนสายใหญ่สายใหม่

เพิ่มขึ้นเพื่อให้เป็นถนนขึ้นอาคารพัฒนา คือ เส้นทาง 914 ในโครงการพัฒนากรุงเทพมหานคร
และปริมณฑล ตามแผนการลงทุนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
โครงการที่ 3 จากบางกอกน้อยถึงนนทบุรีนั้น ถ้าพิจารณาตามความเป็นจริงก็จะขัดแย้งกับ
นโยบายการอนุรักษ์พื้นที่ให้เป็นพื้นที่สีเขียว เนื่องจากจะยิ่งทำให้ความเจริญหลังไหลเข้าสู่พื้นที่
เกษตรกรรมมากขึ้น จึงควรจะเป็นการพัฒนาระบบถนนในด้านการบำรุงรักษา และซ่อมแซมถนน
สายเก่าให้มีสภาพดีไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ และขยายถนนให้กว้างขึ้นให้เหมาะสมกับปริมาณจราจรที่
เพิ่มขึ้น เพื่อให้การใช้ถนนของผู้เดินทางผ่านไปมาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แทนที่จะเพิ่มโครง
ข่ายถนนชั้นอีก ซึ่งนอกจากจะทำให้พื้นที่เกษตรถูกบุกรุกมากขึ้นแล้ว จะทำให้การตั้งถิ่นฐานของ
ประชากรเป็นไปอย่างสะเปะสะปะ และขาดระเบียบแบบแผนมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย